

Warszawa, 20 listopada 2016 r.

dr hab. Tomasz Przysucha, prof. SGGW
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Wydział Nauk o Zwierzętach
Katedra Szczegółowej Hodowli Zwierząt

O C E N A

wartości naukowej rozprawy doktorskiej **lek. wet. Bogdana KONOPKI**
**„Charakterystyka krajowej populacji bydła rasy limousine w zakresie
cech wzrostu, eksterieru i reprodukcji”**

wykonanej pod kierunkiem Prof. dr hab. Jana Szarka
w Instytucie Zootechniki PIB

W 2014 roku minęło 20 lat realizacji Programu Rozwoju Hodowli Bydła Mięsnego w Polsce. Z uwagi na nieliczną, żeńską populację czystorasową trudno mówić o własnym, krajowym programie hodowlanym. Dlatego też utrzymanie wysokich standardów rasowych jest głównym zadaniem Polskiego Związku Hodowców i Producentów Bydła Mięsnego (PZHiPBM). Jego realizacji służy m.in. ocena użytkowości prowadzona w stadach bydła mięsnego. O ile wyniki oceny użytkowości mlecznej krów są powszechnie wykorzystywane w pracach naukowych dotyczących bydła mlecznego, to wyniki oceny wartości użytkowej bydła ras mięsnych wykorzystywane są jedynie sporadycznie. Ocenianą rozprawę przygotowano głównie w oparciu o wyniki tej oceny dla dominującej w polskiej populacji bydła mięsnego francuskiej rasy limousine.

Wyniki badań przedstawiono na 94 stronach maszynopisu zawierających obok tekstu, 28 tabel i 32 wykresy. W poprawnym, zgodnym z powszechnie stosowanym w pracach naukowych układzie treści wydzielono 7 rozdziałów.

W obszernym, 15 stronicowym przeglądzie literatury Autor przedstawił krótką historię rozwoju hodowli bydła mięsnego w Polsce, charakterystykę rasy limousine, rolę tej rasy w krajowej populacji bydła mięsnego oraz, co bardzo ważne w polskich warunkach, jej przydatność do krzyżowania towarowego z rasami mlecznymi. Ten wyczerpujący rozdział stanowi bardzo dobre wprowadzenie w dalszą treść pracy.

Dobrym dowodem znajomości będącej przedmiotem pracy tematyki jest wykorzystanie piśmiennictwa. Autor wykorzystał aż 193 pozycji bibliograficznych, spośród których 44 jest dziełem autorów zagranicznych. Dobór adekwatnych do omawianych zagadnień pozycji piśmiennictwa, wyeksponowanie zagadnień najważniejszych, połączenie ich w grupy tematyczne oraz zwięzła i poprawna interpretacja są dowodem dużej wiedzy Autora. Na uwagę zasługuje swobodne posługiwanie się terminologią zootechniczną oraz przejrzysta, poprawna polszczyzna.

W spisie literatury znalazły się pozycje o charakterze podręcznikowym lub popularnym, ale zostały one wykorzystane głównie dla wzbogacenia przeglądu literatury. Sugeruję, aby w ewentualnych publikacjach naukowych opartych na wynikach przedstawionych w rozprawie, oprzeć się wyłącznie na literaturze naukowej.

Należy również zauważyć i docenić, że Autor wykorzystał wyniki badań wszystkich krajowych ośrodków naukowych zajmujących się problematyką związaną z hodowlą bydła mięsnego.

Istotną częścią każdej pracy naukowej jest jej metodyka. W ocenianej pracy została ona opracowana poprawnie i wyczerpująco. W metodyce przejrzysto wyodrębniono analizę cech dotyczących wzrostu, cech dotyczących pokroju oraz cech reprodukcyjnych.

Jako cel naukowy badań Autor przyjął przeanalizowanie trendów dla niektórych cech użytkowych tj. wzrostu, eksterieru i reprodukcji populacji bydła rasy limousine w Polsce w latach 2002-2012. Wymienione cechy są podstawą oceny wartości użytkowej bydła ras mięsnych. Autor stwierdził, że analiza wyników oceny użyteczności w odniesieniu do ich zgodności z celem hodowlanym i standardami rasowymi przyjętymi przez PZHiPBM wykazuje utrzymanie wysokich standardów hodowlanych krajowej populacji bydła analizowanej rasy.

Autor słusznie stwierdził, że mimo malejącego trendu w przyrostach masy ciała buhajków do wieku 210 i 420 dni, ogólne wyniki dotyczące wzrostu cieląt należy uznać za dobre w obecnej sytuacji rynkowej. W hodowlanych stadach bydła mięsnego w Europie podstawową techniką rozrodu jest inseminacja pozwalająca na niemal nieograniczone możliwości hodowli i korzystania z najlepszych światowych zasobów genetycznych. W Polsce, przy obecnej koniunkturze, gdzie większość zwierząt hodowlanych sprzedawana jest po cenach materiału rzeźnego, w rozrodzie dominuje krycie naturalne. Podobnie słuszne wydaje się być stwierdzenie Autora, że średnie wartości poszczególnych pomiarów zoometrycznych dotyczących wyrostowości krów, tj.: obwód klatki piersiowej, wysokość w krzyżu oraz wysokość w kłębie świadczą, że współczesne krowy rasy limousine, to krowy masywne, wysokie i długie, a prowadzona selekcja w kierunku zwiększenia kalibru daje dobre wyniki. Masa i wymiary krowy w wieku dojrzałym są ważnymi cechami uwzględnianymi w programach hodowlanych w wielu krajach. Cele hodowlane dla większości ras mięsnych nakierowane są na masywne krowy o dużym kalibrze.

W tabeli 23. na stronie 69. Autor podaje średni wiek pierwszego ocielenia dla wszystkich analizowanych krów w kolejnych latach oceny jako 28,56 miesięcy, czyli prawie 2,5 roku. Jednocześnie na wykresie 32. na stronie 74. pokazuje w miarę systematyczny spadek średniego wieku krów. Trend jest wyraźny, logiczny i zgodny z danymi przedstawionymi w tabeli 3. na stronie 21., pokazującymi systematyczny wzrost udziału krów rasy limousine w krajowej populacji bydła ras mięsnych. Jeżeli populacja się powiększa to przez wprowadzanie młodych krów do stad, co obniża średni wiek populacji, ale nie może być tak, żeby ten wiek był niższy niż średni wiek pierwszego ocielenia. Na wykresie 32. wyraźnie widać, że między latami 2007-2009 średni wiek krów spadł poniżej 2 lat. Prawdopodobnie błąd ten wynika z błędów w tabeli źródłowej do przygotowania wykresu, ale musi być koniecznie poprawiony w czasie przygotowania ewentualnej publikacji naukowej.

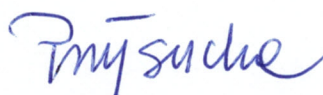
Mimo, że moim zadaniem była ocena wartości merytorycznej rozprawy, to muszę na zakończenie podkreślić, że Autor jest osobą czynną zawodowo, zajmującą eksponowane i pracochłonne stanowisko, co dodatkowo, pozytywnie świadczy o jego zamiłowaniu i chęci stałego samodoskonalenia.

Reasumując stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska Pana lek. wet. Bogdana Konopki pt. "*Charakterystyka krajowej populacji bydła rasy limousine w zakresie cech wzrostu, eksterieru i reprodukcji*" bardzo harmonijnie łączy walory poznawcze z

aplikacyjnymi. przez co czyni pracę bardzo wartościową dla rozwoju hodowli bydła mięsnego w Polsce. W każdym aspekcie dysertacja spełnia wymagania zawarte w artykule 13 ustawy z dnia 14.03.2003 roku: o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65 z 2003 r., poz.595, z póź. zm.).

Biorąc pod uwagę powyższe, wnioskuję do Wysokiej Rady Naukowej Instytutu Zootechniki – Państwowego Instytutu Badawczego, o dopuszczenie Pana lek. wet. Bogdana Konopki do publicznej obrony pracy doktorskiej.

Z wyrazami podziękowania dla Wysokiej Rady za powierzenie mi oceny pracy oraz z Wyrazami Szacunku

Dr hab. Tomasz Przysucha, prof. SGGW